

РОБОТА МЕДІАХАБУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: досвід Одеської ОУНБ ім. М. С. Грушевського

Євген Забіянов,
головний бібліограф
Одеської обласної універсальної
наукової бібліотеки ім. М. С. Грушевського

РЕАЛІЇ сьогодні в умовах російського військового нашестя активізували інформаційне поле та перевернули бібліотечне життя України. Тому в боротьбі з нагнітанням ворожих наративів у регіонах не менш вагомим стає вплив бібліотечних установ.

Завдяки сучасним інформаційно-комунікаційним технологіям фахівці бібліотек оперативно поповнюють віртуальні ресурси актуальною нормативно-правовою інформацією про воєнний стан в Україні. У свою чергу онлайн-присутність бібліотек активно впливає на свідомість людей та стимулює бібліотечних працівників до інформування населення та поширення знань.

Через воєнний стан важливим аспектом бібліотечної діяльності став захист інформаційного простору. Нині бібліотекарі допомагають користувачам у пошуку літератури, що містить поради, як позбутися відчуття тривожності, важких думок, як пережити складну ситуацію. Також пропонують книги, в яких висвітлено поступ українського народу до утвердження своєї ідентичності, його тернистий шлях до здобуття незалежності. Адже добираючи видання, що розповідають про історію становлення Української держави, про героїв минулого й сьогодні, митців і науковців, воїнів та ветеранів, бібліотекарі впевнені, що українці читатимуть їх із відчуттям гордості, що вони є громадянами України і що ми непереможні, тому що єдині, а наша країна – найкраща.

Одночасно з бойовими діями на фронті триває ідеологічна, а також не менш важлива інформаційна війна. Протидіяти цьому явищу можна шляхом «щеплення» широких верств населення від російської пропаганди.

Усвідомивши важливість «інтелектуальної терапії» під час воєнного стану, Одеська ОУНБ ім. М. С. Грушевського спільно з Центром патріотичного виховання й організації дозвілля дітей і молоді реалізувала медіа-проект, метою якого стало створення медіахабу, в межах якого відбуваються просвітницькі лекції на-

ціонально-патріотичної та інформаційно-безпекової тематики.

Цю ініціативу було втілено в життя завдяки активній співпраці кафедр історії України та української літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (ОНУ ім. І. І. Мечникова), кафедри історії України Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (ПНПУ ім. К. Д. Ушинського), Інституту демократії імені Пилипа Орлика і кафедри журналістики та соціальних комунікацій Донецького національного університету імені Василя Стуса (ДНУ ім. В. Стуса), багатьох громадських організацій та об'єднань.

У змішаному форматі – за безпосередньої фізичної присутності слухачів у книгозбірні та водночас на платформі Zoom – відомі одеські науковці читали лекції на теми, які є надзвичайно актуальними сьогодні.

Особливу увагу було приділено історичній тематиці. Так, д-р іст. наук, доцент ОНУ ім. І. І. Мечникова О. Музичко одну зі своїх лекцій присвятив значущості боротьби українських націоналістів та актуальності врахування їхнього досвіду в сучасних умовах. У ще

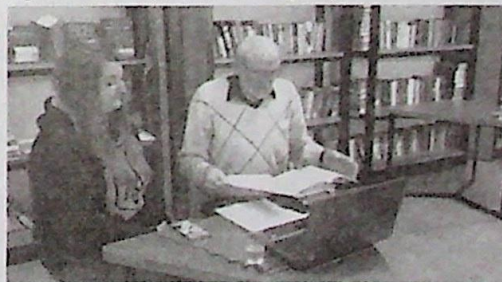
двох лекціях науковець розповів про нацистські ознаки нинішньої російської агресії та про низку програних завойовницьких війн росії.

У доповіді В. Чумака, канд. іст. наук, доцента ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, йшлося про українсько-російські відносини і про підґрунтя нинішніх імперських претензій рф.

Якими є історичні аспекти становлення українсько-білоруських відносин і чому Білорусь нині опинилася на ворожому боці – на ці запитання дав відповідь у своїй лекції д-р іст. наук, професор ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, почесний краєзнавець України Т. Гончарук.

Під час заходу порушувалися й не менш важливі питання процесів та форм соціально-комунікаційних відносин.

Про нинішні інструменти інформаційної війни та основні правила інформаційної безпе-

Виступає В. Чумак

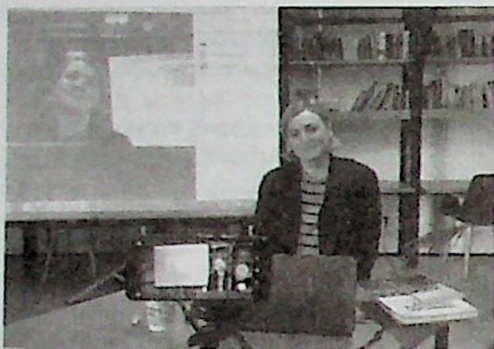

Лекцію читає Т. Гончарук

ки під час війни, зокрема, про те, як не стати мішенню для сучасної російської пропаганди, як ефективно протидіяти введенню в оману, чому соціальні мережі є зручним середовищем для поширення дезінформації та як перевіряти інформацію і які відомості можна поширювати, розповіла медіа-аналітик Інституту демократії імені Пилипа Орлика, д-р політ. наук, професор кафедри журналістики та соціальних комунікацій ДНУ ім. В. Стуса Н. Стеблина.

Актуальними виявились і теми літератури, мистецтва та культури.

І. Нечиталюк, канд. філол. наук, доцент кафедри української літератури ОНУ ім. І. І. Мечникова, свою

І. Нечиталюк розповідає про В. Стуса

лекцію присвятила темі боротьби поета і громадського діяча В. Стуса з тоталітарною системою.

Не менш цікавою була тема доповіді психотерапевта психоаналітичної орієнтації, магістра психології Г. Бевзенко – «Подолання синдрому вигорання в українській літературі».

В. Полторак, канд. іст. наук, доцент кафедри історії України ОНУ ім. І. І. Мечникова, керівник проекту «Буджак Фест: Історія», у своєму виступі «Війна та їжа: як логістика перемагала зброю» зосередив увагу на важливості продовольчого забезпечення армії.

Про українську національну ідентичність, надбання українських митців та його місце у світовому мистецтві повідав заслужений художник України, ініціатор і організатор численних культурно-просвітницьких проектів С. Савченко.

Всі зазначені лекції доступні на ютуб-каналі Одеської ОУНБ ім. М. С. Грушевського.

Анонси наступних лекцій ми розміщуємо на сторінках бібліотеки у фейсбуці та інстаграмі, а також на офіційному сайті установи.

Активність роботи медіахабу відзначили навіть літні люди, які обмежені у використанні сучасних технологій. Вони зазначили, що пропонуваній бібліотекою інформаційний масив мотивує на вивчення власної історії. Це важливо в умовах, коли потік російських інформаційних фейків може мати згубні наслідки.

Науково-бібліографічний відділ спільно з редакційним сектором Одеської ОУНБ ім. М. С. Грушевського розпочав роботу над укладанням веб-бібліографічного покажчика, в якому буде подано посилення на лекції та тренінги, що проводять у бібліотеці в умовах російського військового вторгнення.

Додамо, що забезпечення балансу між необхідністю запровадження інновацій і збереженням цінних бібліотечних традицій, суміщення реального та віртуального простору – це прагматичний підхід до виконання основних функцій бібліотеки – інформа-

ційної, освітньої, соціальної, інтелектуальної, культурологічної та ін.

У сукупності цих функцій домінують є просвітницька, яка охоплює і інформаційні, і освітні, і виховні, і комунікативні завдання.

Розвиток інформаційного суспільства значно вплинув на зміст основних функцій бібліотек, на подолання стереотипів щодо бібліотек та їх діяльності під час воєнного стану, на переосмислення ролі цих закладів та віднайдення ними свого місця в сучасному інформаційному просторі.

Створення Одеською ОУНБ ім. М. С. Грушевського медіахабу є вагомим внеском бібліотеки у формування нового ставлення до сучасних подій у нашій країні, до національної історії, культури і мистецтва.

Список використаних джерел

1. Амельченко Ю. С. Бібліотеки Одеської області: кращі практики співпраці з громадами – аналітика та перспективи [Електронний ресурс] / Ю. С. Амельченко // Бібліотечному фахівцю : наук.-метод. від. Одес. обл. універс. наук. б-ки ім. М. Грушевського : блог. – Режим доступу: <https://app.box.com/s/bg0ejeotbt171eqen77xarvzgmcs00o> (дата звернення: 28.04.2022). – Назва з екрана.

2. В библиотеке имени Грушевского одесситам рассказывают об истории Украины [Електронний ресурс] // УСИ Online : сайт. – Режим доступу: <https://usionline.com/v-biblioteke-imeni-grushevskogo-odessitam-rasskazyvajut-ob-istorii-ukrainy-foto-audio/> (дата звернення: 28.04.2022). – Назва з екрана.

3. Забіянов Є. На інформаційній передовій [Електронний ресурс] / Є. Забіянов, О. Нагорнюк // Чорномор. новини. – 2022. – 7–9 квіт. – № 25–26. – Режим доступу: <https://chornomorka.com/archive/22348-22349/a-15926.html> (дата звернення: 28.04.2022). – Назва з екрана.

4. Пенсіонерам Приморського району в бібліотеці імені Грушевського – про історію України [Електронний ресурс] / Приморський Терцентр // Facebook.com. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/100027614782234/posts/1027687508161732/> (дата звернення: 28.04.2022). – Назва з екрана.

5. Сидоренко Т. Віртуальне середовище як територія соціокультурних практик публічних бібліотек Півдня України / Т. Сидоренко // Інформація, комунікація, суспільство – 2018 : матеріали 7-ї Міжнар. наук. конф., 17–19 трав. 2018 р., Україна, Чинадієво / МОН України [та ін.]. – Львів : Львів. політехніка, 2018. – С. 119–120.

6. Сидоренко Т. В. Культурно-просвітницька функція бібліотеки (з досвіду бібліотек Півдня України) / Т. В. Сидоренко // Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні : зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. – Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2015. – Ч. 1. – С. 272–274.

7. Сирота Л. Збереження культурної спадщини в Україні: використання цифрових технологій / Л. Сирота // «Știință, educație, cultură», conferința științifico-practică internațională (2020; Chișinău). Conferința științifico-practică internațională «Știință, educație, cultură» = Международная научно-практическая конференция «Наука, образование, культура»: сб. ст. / [науч. ком.: Захария С. К. (председатель) и др.]. – Комрат : КГУ, 2020. – Т. 1 : Экономические науки. Сельское хозяйство и перерабатывающая промышленность. Информационные технологии, математика и физика / [сост.: Т. И. Раковчана, Р. Н. Коврикова]. – С. 506–509.

8. Струмок А. В обласній бібліотеці Одещини протидіють дезінформації в реаліях війни [Електронний ресурс] / А. Струмок // Тезис Одещини. – 2022. – 30 берез. – Режим доступу: <https://www.thesis.od.ua/2022/03/30/v-oblasnij-biblioteczi-odeshini-protidiyut-dezinformaczi%20d1%97-v-realiyah-vijni/> (дата звернення: 28.04.2022). – Назва з екрана.